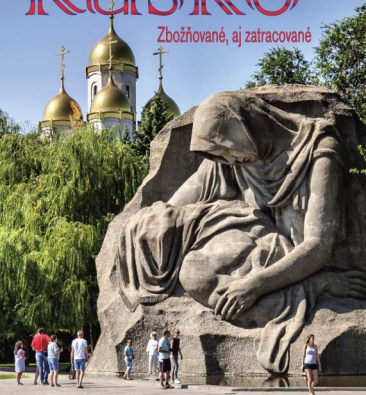

Pavel „Hirax“ Baričák

RUUSKO

Zbožňované, aj zatracované

Výstup na Elbrus severnou stranou, Moskva,
Volgograd, Veľký Novgorod, Jaroslavl', Piatigorsk...

RUSKO

Zbožňované,
aj zatracované

*Venované tebe, ktorý druhých počúva, ale neuverí hneď všetkému.
Radšej pôjde, dotkne sa a spraví si vlastný názor.
A ak nemôže ísť, bude čítať, no nezabudne pritom preverovať srdcom.*

Pavel „Hirax“ Baričák

RUSKO

Zbožňované, aj zatracované

Copyright © HladoHlas Group, spol. s r. o., Martin 2019
Text © Pavel „Hirax“ Baričák, 2019
Photos © Pavel „Hirax“ Baričák, 2019
Graphic Design & Layout © Pavel „Hirax“ Baričák, 2019

Vydalo vydavateľstvo HladoHlas Group, spol. s r. o.,
Rumunskej armády 1/6, 036 01 Martin, Slovensko,
ako svoju 98. publikáciu v roku 2019
Zodpovedná redaktorka Anna Fričová
Úprava fotografií Pavel „Hirax“ Baričák
Vytlačila Tlačiareň P+M, Turany
Prvé vydanie, 2019

Objednávky:

HIRAX Shop, Rumunskej armády 1/6, Martin 036 01, Slovensko
www.hladohlas.sk, objednavky@hiraxshop.sk

Hiraxove úvahy, glosy, básne, fotky, ukážky z románov a cestopisov:
www.pavelhiraxbaricak.sk

Kontakt na autora:

hirax@hirax.sk

Facebook: Pavel „Hirax“ Baričák (spisovateľ)

ISBN 978-80-89711-93-2

Keď sa chodník stratí a znova objaví

Začalo sa to metalovo v lete 2016 vo Zvolenskej Slatine na festivale More Than fest, kde som hral s mojím pagan metalovým Ramchat. Fanúšik Ivan zo Sabinova ku mne dovedol Rusa a predstavil nás:

- To je Michal z Moskvy. Páči sa mu Ramchat.

Podali sme si ruky a Michal mi dal dar - tri vyrezávané drevené sošky vysoké asi desať centimetrov. Každá bola ozdobená nejakým staroslovanským znakom, dokonca aj kolovratom, pohanským symbolom znázorňujúcim slnko, ktorý naše ministerstvo vnútra zaradilo medzi znaky, pomocou ktorých sa dá zadefinovať extrémista. Hmm, čo ja poznám z môjho okolia ľudí, ktorí sa vidia v slovanských symboloch, všetko sú to mierumilovné bytosti. Niekde sa musela stať chyba.

Vysoký štíhly chalan, jemné fúziky, milý úsmev, bystré oči, z ktorých sálalo dobro. Vtedy som ani len netušil, čo všetko s ním zažijem, že u neho v Moskve prespím nejednu noc, ukáže mi nemálo ruských miest, na ďalekom Kaukaze sa s ním budem driapať po ladovci ku špici Elbrusu...

Rok po festivale Michal opäť prišiel na Slovensko. Najprv som za ním vybehol na jednodňovú túru do Slovenského raja.

- Pozor na neho, je to typický Rus! Je nezničiteľný, - smial sa Ivan, ktorý bol znova s ním. - Včera si požičal bicykel a prešiel s ním osemdesiat kilometrov krížom cez Raj.

- Nezablúdil si? - spýtal som sa Moskovčana.

- Iba raz. Ale nič to, zobral som bicykel na plece a niesol som ho... Nie dlho, možno pätnásť minút.

Mám rád ľudí, ktorí sa nevzdávajú, a aj keď sa chodník stratí, nájdu ho. Takí sú mi sympatickí, lebo sám som taký. Preto neviem vysvetľovať druhým matematiku. Znervózniem, keď niečo nevedia pochopiť. Ja viem, chyba je asi vo mne. Neviem pravdepodobne vysvetľovať ako učiteľ a rýchlo strácam trpezlivosť s tými, ktorí nechcú vykročiť v ústrety. No o to viac sa bratám s tými, ktorí dvíhajú hlavu a ukazujú na slnko, aj keď padajú.

Počas túry v Slovenskom raji som Michala spovedal, za desať hodín som sa chcel o Rusku z prvej ruky dozvedieť všetko. Och, aká naivita. Nedalo by sa stihnúť opísať Monacké kráľovstvo, najmenší štát sveta s rozlohou 1,6 štvorcového kilometra, nieto Rusko, najväčšiu krajinu sveta s rozlohou viac ako sedemnášť miliónov štvorcových kilometrov.

O dva dni prišiel Michal k nám domov. Spal v Samkovej izbe, aby sme skoro ráno vyrazili vlakom do Strečna a za dva dni prešli cez hrebeň Malej Fatry do Zázrivej. Prešli sme na chate pod Chlebom. Na večeru som si objednal fazuľovú polievku, Michal skúsil halušky. Ako pristáli taniere s jedlom na stole, Michal si vzal chlieb a začal ním

Časť hrebeňa Malej Fatry, ako sa nám ukázal počas túry s Michalom. Zľava Veľký Rozsutec, Stoh, Hromové a Chlebo.

zajedať halušky. Nenašiel som odvahu oznámiť mu, že chlieb sa u nás dáva k polievke. Energiu som si dobíjal vnútorným úsmevom pozorovaním Michala, tak mu chutilo.

Z chaty pod Chleboom sme vyrazili ráno za šera, opustili sme ponožkovú arómu izby, kde nás spalo asi desať hory milujúcich nadšencov. Šli sme ranným oparom, prešli Hromové, Grúň, šmýkali sa po blatistom chodníku smerom na Stoh, pre mňa kúzelný kopec s príznačným menom. A potom cez reťaze Veľkého Rozsutca v nemiznúcom opare len ja a jeden Rus, ktorému som bez slova, no o to s väčšou pýchou otváral pokladnicu s klenotmi Malej Fatry. Domov autobusom a osobným vlakom krížom cez Oravu, aby nás vo Vrútkach čakala moja žena Ivka s deťmi. Ráno som Michala odprevadil na vlak do Popradu. Na druhý deň sme za ním prišli aj s Ivkou a vyšli spoločne tatranský Kriváň. Na dvojkříži bola bitka o fotku, tolko slovenského, českého a poľského národa sa tam zišlo. Pri klesaní som dobehol Michala a spýtal som sa ho:

- Tak čo, ako Kriváň?

- Pekný, ale Malá Fatra bola krajšia. Ten Veľký Rozsutec... - zasníval sa.

Znova sme sa v spomienkach ocitli v magickej hmle, kde si to dvaja chlapi šikovali horami, kým väčšina populácie ešte odfukovala svoj tretí raňajší sen. Mlčky, s otvorenými srdcami vnímali súhru dychu a záberov nôh, paží a s nesmiernou pokorou precítovali nádheru prírody meniacu sa cez zelenú, sivú a hnedú podobu... Lesy, stromy, bralá, skaly, kamene, drevo, potoky a kaluže... hmyz, chrobáky, vtáky a zvery, ktoré nevidno, ale o to viac si treba pripomínať, že to ony sú tu doma, kým my križujeme ich obývačku. Šlabikár šťastia od Boha: „Tu máte, keď vám bude plano a budete bezradní... Netápte, vojdite doň a listujte. Na všetko vám odpovie.“

- O rok plánujem vyjsť Elbrus. Pomôžeš mi to zmeňovať? - spýtal som sa Michala.

- Pomôžem. Príď, ukážem ti Rusko, - usmial sa.

A ja som šiel.

Bude tam aj Elza?

(11. 8. 2018 sobota, z Dolného Kalníka do Moskvy)

V Malej Fatre som otvoril stránky pod názvom Elbrus, Rusko, Moskva, Volgograd, Východ... Už dávno nie som rojko. Pýtam sa síce so zvedavosťou dieťaťa, ale preosievam s racionalitou dospelého. Hneď sa neupínam, najprv sa iba jemne dotýkam. Čo sa prilepí a nechce pustiť, to je adresa, ktorej dovoľujem priblížiť sa a ktorej idem oproti, nech nie je zo mňa nervózna, že len táram, ale nekonám.

Konal som. Michal vybavoval ruskú agentúru zabezpečujúcu nám výstup na Elbrus, zisťoval ceny, podmienky, dátumy, kedy čo zaplatiť, prekladal im naše otázky, zostavoval itinerár druhej polovice mojej ruskej cesty. Ja som nabehol do považskobystrickej športovej predajne Vereda a zvestoval im môj najbližší cieľ: Elbrus. Po nepálskej potulke okolo masívu Annapurna, výstupe k jazeru Tilicho (4 950 m) a prekonaní najvyššieho priesmyku sveta, ktorý sa dá prejsť bez lezenia, Thorong La-Pass (5 452 m) to chcelo doplniť oblečenie. Ladovec je ladovec.

- Smerom na Elbrus možno nie sú žiadne horské chaty ako v Nepále, bude to asi aj o väčšej zime, - zadával som súradnice a diktoval šéfovi Peťovi, čo potrebujem. Tak ako pri nepálskej ceste aj teraz sa k tomu postavil nadmieru profesionálne, poradil, doplnil, všetko zohnal a doručil. Balík prišiel štyri dni pred odletom, bolo v ňom do bodky všetko, čo som potreboval.

Nejeden horal sa pripravoval na cestu do neznámych dialáv spaním na balkóne. „Je to len smiešne oklamanie mysle,“ nalieval som si čistého vína, keď som si kládol tenké matrace z letného sedenia na terasu, „musel by som spať v chladničke na zemiakoch, aby som dokázal imitovať kaukazský Elbrus. Takto ma ráno zbadá v spacáku nejaký sused a bude si myslieť, že som prišiel nadržanom z krčmy a žena ma vymkla.“ Aj tak som na tej terase spával.

Ale nebolo to na zahodenie, dva dni pred odletom som hral s Ramchat na najväčšom českom metalovom festivale Brutal Assault. Spal som v stane, ale zabudol som si kariťmatku. Vonkoncom mi to neprekážalo, noci na terase ma vyzbrojili aspoň proti tomuto.

Horšie to bolo s clivotou za rodinou. Chalani si na festivale ešte zostali vychutnávať Paradise Lost a iné špičkové svetové metalové bandy, kým ja som ležiac na hrboľatom dne stanu padal do sfér temnoty a smútku. „Bože, ako mi len chýba rodina, a to som len jeden deň mimo domu v blízkych Čechách. Čo len nastane, keď odletím do Moskvy a presuniem sa na ladovec? Srdce mi praskne,“ vravel som si v duchu a písal žene cez messenger, ako ju ľúbim.

- Ocík, zober si túto vysielacku, - podával mi päťročný Samko v deň odchodu det-skú hračku s dosahom päťsto metrov. - Budeme si volať.

Pozeral som do tých jeho čarovných sivozelených obrovských gombičiek a nenachádzal vety, ktorými by som mu opísal vzdialenosť, čo nás bude deliť. „Synček môj milovaný, takú vysielачku ešte nevymysleli.“

- Ocko a bude tam aj sneh? - pýtala sa ma od Samka o rok staršia princeznička Sárka.

- Bude. Tá hora je pokrytá ľadovcom, - odpovedal som.

- A bude tam aj ľadoborec? - neprestávala.

- Nie, ľadoborce chodia iba po moriach a oceánoch, na Elbruse veľkej vody niet, - odvetil som.

- Takže Elza by tam mohla byť, však?

Chcel som zaklamať že asi áno, ale nakoniec som sa vyhol odpovedi protizáškou.

- A čo by si od nej chcela, keby som ju náhodou stretol?

- Aby ma naučila čarovať, - odvetila pohotovo dcérka.

Strácal som sa v jej krištáľovo modrých dúhovkách, ukladal si ich do pamäti, fixoval ich, aby som sa o ne mohol oprieť hocikedy, keď mi bude počas cesty ťažko. Keď Elzy nebude a mne dôjde, že niet nikoho, kto by ma naučil čarovať a budem si musieť pomôcť sám. Otvoriť silu v sebe, zobrať bicykel na pleciah ako Michal v Slovenskom raji a hľadať chodník. Prinajhoršom sa otočiť a vrátiť sa s pokorou domov, lebo človek môže celý svet prebrázditiť, aby si uvedomil, že najcennejšie má doma pod strechou. Že to, čo hľadá, má priamo v sebe, vo svojom srdci, v duši, priamo pred nosom.

Viem to a vedel som to, aj keď som za plaču detí a tichých sĺz Ivky sadol vo Vrútkach do rýchlika smerujúceho do nášho hlavného mesta. Človek si uvedomuje veľa

vecí, no napriek tomu musí... Možno vás napadla odpoveď s obsahom „ego“ alebo „typické mužské dokazovanie si“, ale ja som myslel na ducha každej jednej živej bytosti. To, čím sme spojení s niečím Vyším, čo túto úžasnú pozemskú hru a učenie zariadilo.

Zakýval som deťom, ich slzy som poslal do zabudnutia, svoje som prehltol. „Tak poďme, Rusko čaká,“ povedal som si a vykročil k stanici. Človek môže váhať len do vtedy, kým sa ešte nerozhodne.

Radko, slivovica a začiatok ruskej pohostinnosti

Stále zostaneme pri tvrdej muzike. Radko pochádza zo Sučian a neraz sa mihol na koncertoch kapiel, v ktorých som hral, alebo na metalových akciách, ktoré som organizoval. Vtedy ešte pil a jeho originálnou vlastnosťou bolo, že keď to prehnal, nebolo mu rozumieť. Šemotil, húdol si popod fúz svoje, no hocijako som ňaťahoval uši ako slon v pálave, zapájal svoju inteligenciu, snažil sa dopĺňať slovíčka, ani za toho som mu nerozumel. V takýchto chvíľach som sa od neho ticho vzdialil aj za cenu nálepky „namyslený“.

No potom sa v Radkovom živote stali určité veci. Smutné, teda silné, a on mohol buď na ne zomrieť, alebo zosilnieť. Vybral si to druhé a ja som tomu nesmierne rád, takto nemusím chodiť na jeho hrob. Upil by sa alebo upíjal, v tom bol vždy borec, no jednu chvíľku mu došlo, že stojí na hrane. Prestal piť. Nadobro. Počujete môj potlesk? Že nie? Tak prečo práve z Tokia volali, že mám prestať, vraj sa ten hluk nedá vydržať. Už som to písal, milujem bojovníkov.

Neskôr Radko začal chodiť po horách. No nestačilo mu to, a tak začal v Nízkych Tatrách vynášať materiál na chatu Štefáničku. Určite tú chatu poznáte, jednu zo slovenských horských skvostov bez wi-fi, s nadpozemským bylinkovým čajom, úžasnou borovičkou s horcom a inými vecami, ktoré v Dubaji či v New Yorku nekúpíte ani za tisícky dolárov.

V lete 2016 sme spolu s Radkom dali nejednu túru po našom úžasnom sLOVensku. Ja len tak s hocikým na kopec nepôjdem, prepáčte, v tomto som vyberavý. „S týmto človekom by som šiel aj na koniec sveta, neskutočne mi sedí,“ prichytával som sa často v duchu na hruškách, a bolo jedno, či Radko stratil v Nízkych Tatrách smer k vodopádom a nesmierne sa za to vinil (lebo on tú túru vtedy navrhol), kým my s Ivkou sme sa smiali... Alebo sme na Kráľovej holi v malej miestnosti určenej pre turistov v núdzovom stave vysvetľovali českým turistkám viac ako v dobrej nálade počas dažďa, že lepšie byť v tejto neprívetivej a špinavej „ubikácii“, smrdiacej od fajčenia, ako hrdo stáť na národnom kopci bez stromu počas bleskov. Určite si mysleli, že sme húlili, ale bolo to inak: prestaňte brať omamné látky a z človeka vyvrie prirodzená veselosť.

- Idem na Elbrus, - písal som na jeseň 2017 Radkovi.

- S kým? - spýtal sa.

- S tebou, - nedal som mu šancu na ústup.

- Dobre, idem, - odpísal mi obratom. Pri deviatich z desiatich ľudí by som pri tejto odpovedi tušil, že im „čosi do toho príde“. No Radko je ten z desiatkového radu. V tú sekundu som vedel, že mám partáka.

Napriek tomu, že vyzerá ako rodený „mámvpičista“ (vlasové špony, pripomínajúce francúzskeho komika Pierra Richarda, to ešte viac umocňujú), hneď po zoznámení sa cez facebook s Rusom Michalom profesionálne prevzal celú komunikáciu týkajúcu sa našej cesty a iba ma informoval, čo už vybavil a čo ešte treba dotiahnuť. Aj keď nám Michal ponúkal, že cez svojich ruských kamarátov, ktorí v Moskve organizujú veľké koncerty, nám obom poľahky vybaví muzikantské víza, Radko sa radšej ospravedlnil, našiel slovenskú agentúru a začal to riešiť cez ňu.

- Nechcem, aby nás v Moskve rovno naložili na spätnú Pobedu (letecká spoločnosť) a šli sme namiesto na Elbrus domov, - vysvetľoval mi Radko, prečo podľahol chýrom a odmietol víza od moskovskej muzikantskej agentúry.

Spomenul som si na Dušana Antalíka, gitaristu TEAM-u, ako mi rozprával o svojej ceste do Anglicka na začiatku deväťdesiatych rokov, kým sa tam ešte nelietalo ani do Brna. „Slováci z našej partie ma varovali, nech nevravím, že som hudobník, nech radšej poviem, že som podnikateľ. Keď ma po prilete Angličania na letisku spovedali, čo robím, s pýchou a úsmevom som pohotovo odvetil, že som muzikant. ‚Aha, tak hudobník,‘ poznamenal pán z pasového a už ma šikoval do uzavretej miestnosti, kde ma pol hodinu dusil. Hneď som olutoval moju pravdovravnosť. Našťastie ma však na Ostrovy pustili.“

Záver? Muzikant asi pre veľa ľudí alebo úradníkov vyznieva ako nezodpovedný človek, na ktorého si treba dávať pozor. Musím tento názor vyvrátiť. Poznám a mám množstvo kamarátov hudobníkov. Tí, ktorí prežili, sú slušní, spoľahliví a dobrí ľudia.

Víza do krajiny krás a nekončiacich prekvapení nás stáli každého sto eur. Štyri týždne pred odletom mi úspešne prišiel pas s vytúženou samolepkou. Pri prvom pokuse doručenia pasu som v Tatrách kráčal na Vysokú Východnú, kým žena obratom vrátila zásielku kuriérovi, že „nič za sto eur nečakáme“. O pár dní neskôr vyšiel druhý pokus doručenia, vytúžený pas som položil na pomaličky sa vršiacu kôpku vecí určených na ruský výlet a pod hrozbou týrania som deťom zakázal chytať sa čo i len jednej veci z narastajúcej vrchoviny. Ešte v ten večer som ich prichytil študovať a štukať novú čelovku zo spomínanej kôpky. A to sa doma rozprávame všetci iba po slovensky...

Keď som vystúpil z autobusu pred bratislavským letiskom, Radka som spoznal na kilometer. Batoh po hoku lemovaný sky alpinistickými palicami, na vrchu nevkusne ukončený spacákom hádam do mínus päťdesiat stupňov, obviazaný horolezeckým lanom. Vedľa neho stál majiteľ nižšieho veku obutý v ťažkých turistických topánkach a hrubo kontrastoval s dovolenkármi v šľapkách smerujúcimi v prvej tretine augusta do letných destinácií pochytať bronz, striebro i zlato.

- Hybaj, dáme v dutej zóne slivovicu, - smerujem Radka do baru po úspešnom *checkingu* a prejdení poslednou „protibombovou“ kontrolou, keď som mu dokončil opis, ako som raz išiel asi s päťročnou Sárkou do Egypta a ona vopchala hlavičku medzi úzky dopravník slúžiaci na presun plastových nádob, určených na vyloženie vecí na naskenovanie. Samozrejme, iba vopchala, ale už ju nevedela vybrať späť. Nečudujem sa, že česká turistka stojaca za ňou zvrískla od ľaku ako opica na grile, keď zbadala moju princezničku s hlavou zalomenou v prudkom uhle. To sme my Baričákovci, „rodinka úžasných“, kde sa zjavíme, tam je o chvíľku krik, zhon, chaos, energia z kozmu len tak sviští.

Keď už som načal túto konzervu, musím pridať aj jednu príhodu s naším synčekom. Raz som stál so Samkom v potravinách a on ani nie päťročný výmyselník strčil prstík medzi antikorovú lištu a gumu dopravníka, ktorá posúva tovar na nablokovanie pri

kase. Nič sa zatiaľ nedialo, tajfún sa strhol, až keď pani predavačka opäť dupla na pedál a guma vtiahla palec nášho junáka do nedozernej ničoty. Ako časť prsta synčeka zmizla pod lištou a jeho oči zvestovali mozgu, že už nemá polovičku palca, vyletel mu jazyk do vzduchu a zvlhnil sa v obrovskom jakote. Všetko živé v predajni uprelo pohľad na jeden bod, asi viete ktorý. Neľakajte sa, všetko sa dobre skončilo, ani do nemocnice sme nemuseli ísť, len som asi dvadsať minút Samka dostával zo šoku. Až potom som napravil seba. Doteraz netuším, či predavačka neskončila v psychiatrickej liečebni. Od tej sirény sa danej predajni na hony vyhýbam. Ani by som sa nečudoval, keby tam visela naša fotka so Samkom so zákazom vstupu a s hrozbou zabitia.

- Asi si zabudol, že štyri roky nepijem, - bránil sa Radko panáku na šťastný let.

- Veď to nedám do knihy, - klamal som.

Predavačka si vypýtala necelých desať eur za dve nula štvorky a ďalšie dve eurá za pol litra kofoly. Hneď nám bolo jasné, že chýry o predraženej Moskve sú len drísty, kde mesto na rieke Moskva iba závistlivo hľadá na spupne nastavenú cenovú hladinu bratislavského letiska. „Kam sa hrabú Rusi,“ švelilo si spokojne letisko slovenského veľikána M. R. Štefánika, ktorý veril, že ten, komu slobodu vybojuje ktosi iný, si ju nezaslúži.

Slivovica vypálená asi zo zlatých sliviek hreje brušnú dutinu a my vzlietame napriek varovaniu, že môj malý batoh sa pri *checkingu* nezmestil do kontrolnej železnej konštrukcie. Síce vám na príručnú batožinu ponúknu veľkodušne desať kilogramov, ale že ich musíte napchať pomaličky do rozmeru kabelky, s tým budete skonfrontovaný až na letisku. Bol som varovaný, že ma s ním bez ďalšieho príplatku nepustia do „samaľotu“ (lietadla). Strach je silná zbraň, asi preto horný úložný priestor nad hlavami cestujúcich prekvapivo zívá prázdnotou. Možno prvýkrát, čo lietam. Pri samotnom vstupe do premiestňovadla ma nakoniec nik nekontroloval, pustili ma aj bez hrozivého doplatku.

V lietadle čítam knihu, ako správne meditovať vipassanu, a rovno sa to snažím dať aj do praxe. Stávam sa však skôr majstrom v zadriemaní. Možno za to môžu aj slivky, ktoré predtým dlho meditovali v sude. Vedľa mňa sa tulká ruský pár, občas si vymenia cez ústnu dutinu telesné tekutiny. Ak by sme leteli nejakou leteckou spoločnosťou striktnejšieho vierovyznania, možno ich za to bozkávanie aj rozsadia. No mňa „meditujúceho“ nemôžu so svojou láskou rozrušiť, v polospánku ani neviem, kde sa nachádzam.

O dve a pol hodiny sa vysúvajú kolesá vznášadla, narážajú o panely pristávacej dráhy, usadáme. Nik netlieska, v tejto MHD sa to nerobí. Vstup do brloha ruského medveda sa udeje bez najmenšieho problé-

mu, žiadne prísne spovedanie na ruskom letisku, akého sa obával Radko, sa nekoná.

Michal nás čaká pred východom z letiska Vnukovo. Je aj s kamarátom Alexejom, ktorý pomohol s autom. Oslovím ho Sáša, no som opravený na Lóša. Iný kraj, iný menomrav. Sadáme do nissanu a už si to aj razíme rýchlocestami do Šerbinky, miestnej časti alebo ak chcete jedného z mnohých moskovských sídlisk, ktoré sa nachádza necelú polhodinu cesty autom od centra Moskvy.

Vchádzame do paneláka ako vystrihnutého z Kubrickovho filmu *Mechanický pomaranč*. Steny vchodu sú zanedbané, schodisko špinavé, výťah pre tri osoby nemá šancu uspokojiť viac ako tridsať rodín bývajúcich v tomto vchode. O to viac šokuje Miškova pohostinnosť. Na stôl pristávajú ruské fľaškové pивá rôzneho druhu, kvas – ruský sladký nápoj podobný sládeckej malinovke od Staropraveňa, čaj... Nechýba miska plná ovocia, kvalitná ruská čokoláda s obsahom kakaa cez sedemdesiat percent, palacinky s úžasným domácim višňovým džemom a, samozrejme, kaviár. Veď sme v Rusku, tu má kaviár cenu masla. Kým si stačím uvedomiť, že som vegetarián, zjem polovičku palacinky s červeným kaviárom z lososa! *Och, my god!!!* Nech mi je odpustené, že sa kvôli mne nenarodí pár desiatok rýb...

Kto ste jedli kaviár, viete, že je dosť slaný. Možno mi neskorá večera nechutí práve preto, že rozum nevie spracovať túto šialenosť – kaviár s palacinkou?!? Naposledy som bol kaviár prinútený jesť niekedy v druhej polovičke osemdesiatych rokov na dovolenke v ruskej Picunde, na ktorú moja mama krvopotne našetrila a potom kúpu poctivo v jedno doobedie odstála v Čedoku. Teraz mi dochádza, že sa v Rusku nachádzam druhýkrát, lebo azbukové panenstvo som stratil pri mori, v ktorom som sa skoro utopil – nebyť brata. Keď pochopil, že sa pod hladinu nepotápam, ukazujúc mu ekvilibristiku milovníka vody, ale skutočne lapám po dychu, posunul mojím smerom poctivo hrubú socialistickú nafukovačku. No a na tej dovolenke doniesli Čechoslovákovi prvý večer na večeru kaviár. Pamätám si, ako sálou len tak zašumelo. To bolo radosti byť na chvíľku „boháčom“ a dopriať si kvalitný ruský kaviár. Mne však nechutil, ale mama mi sipela do ucha, že ak ho nezjem, od stola sa nepohnem, na zmrzlinu môžem zabudnúť. „A ten drahý kaviár tu nenecháme, na to môžeš vziať jed!“ Mala pravdu, nezostal. Nakoniec ho musela za mňa i za brata zjesť ona. Ako vždy.

Ďalší *pancace* (palacinku) si dávam s džemom vesmírnych rozmerov, vyrobeným Michalovou maminou. Tá sa vraj po odchode zimy na celé teplé obdobie vyparí na dedinu

Neútulné sídliskové schodisko, kde však populník nechýbal

V tejto ruskej kuchyni sa začala Michalova nekonečná pohostinnosť

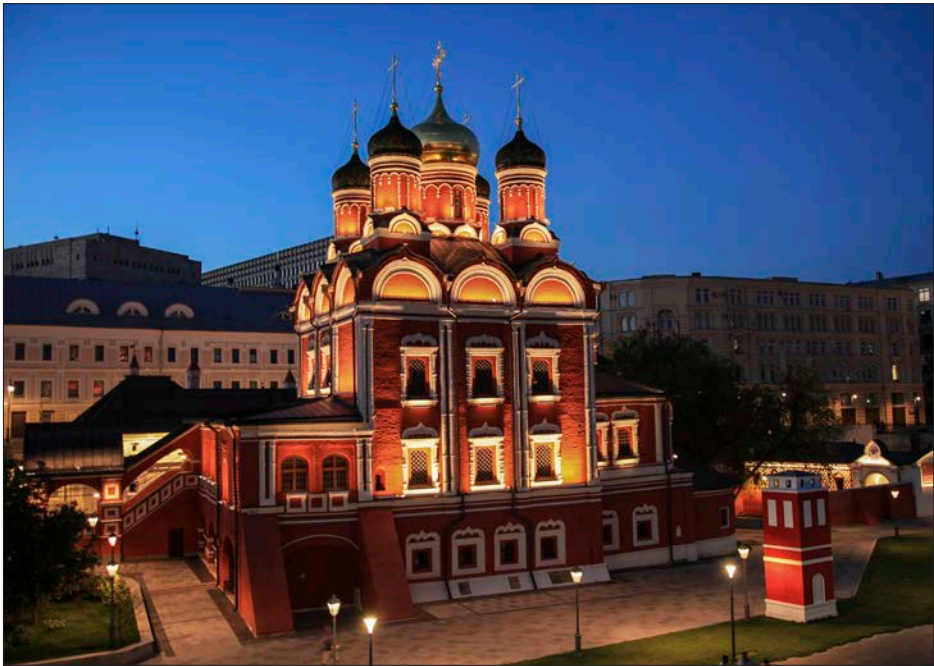
Zvláštna kombinácia nielen pre oči, ale aj pre brucho

a vracia sa do Moskvy až na jeseň. Nie je doma ani Miškov brat so ženou, takže trojizbový byt je plne k našej dispozícii. Ešte jeme a pijeme piate cez deviate, nech spravíme Michalovi radosť, lebo ješť po polnoci nezvykne Radko ani ja. Lóša prchol, nemohol si dať ani mnou privezenú svokrovu slivovicu, ktorá po každom kalíšku sladne.

Niečo po jednej v noci padá Rado do starosvetskej postele, ja na manželskú nafukovačku, ležiacu na zemi vedľa neho. V procese zaspávania zrazu precitnem, že sa po mne štvorá mačka. Milujem zvieratá, ale tentoraz inštinktívne trhnem nohou, veď čo keď je to krokodíl! Nie som zvyknutý spať s cicou, ktorá má pazúriky, nieto ešte s cudzou.

Nadránom si pri polovičnom vedomí uvedomujem, že sa snažím pred zimou prenikajúcou z otvoreného vetracieho okienka nad mojou hlavou skryť pod obliečku. Bezvýsledne, je vzorovo tenká. Silou vôle sa donucujem vstať a zavrieť okno. Po tomto strastiplnom výkone klesám spať na nafukovačku a spokojne zaspávam, „ako to zavretie okienka pomohlo a je mi už konečne teplo“, aby som sa ráno zobudil a uvedomil si, že je stále otvorené.

Niektoré veci sa nedajú vysvetliť, ale opäť som si potvrdil, že všetko je o psychike človeka. Lebo tá, keď si uvedomila, že okno je zavreté (aj keď som ho pravdepodobne zavrel zle a o chvíľku sa znova otvorilo), receptory prestali prinášať informácie o chlade a spal som ani dudok do rána. „Možno sa to udialo, aby som podobný psychický trik vedel vhodne použiť aj na Elbruse,“ vravím si v duchu, keď ma už Michal ťahá na „závtrak“ (raňajky). „Ale čo mi mala našepkať tá udalosť s pasom, keď sa mi dostal s ruskými vízami do rúk až na druhý pokus? Žeby som sa do Ruska dostal poriadne až na druhýkrát? Všetko ukážu budúce dni,“ utišujem záplavu otáznikov v mojej hlave a idem sa do kuchyne zvítať s chalanmi.

Štyridsaťtisíc krokov po Moskve

(12. 8. 2018 nedeľa, Moskva)

Po raňajkách vyrážame do samotnej Moskvy. Michal nám vraví, že môžeme na jeho sídlisku uvidieť ľudí, ktorí budú piť pivo len tak pri stánku. Z rozprávania tých, ktorí Rusko navštívili ešte za socializmu, mám túto krajinu zafixovanú ako pijanskú, ale po návrate z tejto cesty som z tohto oparu minulých desaťročí vytriezvel. Rusi už tak nepijú. Určite sa to týka veľkým miest a mladých ľudí, kde tento deštrukčný zlozvyk silne upadá a vymiera so starými generáciami.

Áno, po ceste k „električke“, ako Michal nazýva vlak spájajúci hlavné mesto s perifériou a Novou Moskvou, ktorá vyrastá juhozápadne od starého mesta, vidíme jedného pána, ako popíja flaškové pivo. Nebudem klamať, veľa podobných výjavov som až do môjho odletu nevidel, takže ak čakáte, že v knihe nájdete ožranské príbehy ruského ľudu, sklamem vás.

Ponuka alkoholu v špeciálnom sídliskovom obchode na alkohol blízko bytu, v ktorom bývame, je však štedrá a rozmanitá. V ňom aj prvýkrát vidím pivné čapovacie pípy,

takže ak chce človek pivo, povie obsluhu a ona mu pod tlakom načapuje do plastovej fľašky požadované množstvo. „Pol litra, liter, liter a pol, koľko si prosíte?“ Fľaška sa pevne uchyťí, pípa sa otočí a po naplnení pivným mocom sa uzavrie štopľom na závit. Ak pivo vypijete ešte v ten večer, je čerstvé a vďaka vzniku množstva malých lokálnych pivovarov, ktoré varia pivo v menších dávkach, aj výborné. Aká podobnosť s vlnou špeciálov u nás na Slovensku, však? Bude toho veľa, v čom takýto prienik Ruska s našou krajinou pobadá.

Cestou k stanici kráčame povedľa dvojposchodových domov.

- Stavali ich nemeckí vojaci, ktorí museli zostať v ruskom zajatí roky po skončení druhej svetovej vojny. Teraz sa budú búrať. Vyrastú tu nové moderné činžiaky. Toto je prvý, - hovorí nám Michal a ukazuje na vznikajúci panelák. - Sem presťahujú všetkých ľudí z tých starých domov. Postupne takýchto nových panelákov pribude. Tie sa budú prenajímať alebo budú na predaj.

Dvíham hlavu k modernej stavbe so zvedavosťou, či tento omladzujúci prerod realizuje mesto alebo nejaká súkromná osoba. Ako som očakával, taká prichádza aj odpoveď.

- Financuje to súkromník. Nejaký oligarcha, veľmi bohatý človek. To sa nikdy nedozvieš, - odpovedá mi Michal.

Vo vlaku nám zaspieva deduško, ktorý prechádza uličkou a zbiera za svoj výkon drobné. Na preexponované mexické metro to nemá, tam každú zastávku nastúpil do metrového vagóna iný umelec či predajca a snažil sa uspieť. Tu je toho poskromne, nenútené, voľné...

Pár zastávok a vystupujeme na stanici Caricino. Michal mi ukazuje diery v plote, kadiaľ vraj chodia ľudia, ktorí zvyknú cestovať bez lístka. Tých je však promile, ostatný dav postupne vychádza cez turnikety, pri ktorých je kontrolór.

16

Na ulici mίňame mobilné plastové toalety, za použitie ktorých sa platí. Domáci vraj na to frflú, ale ja v tom nevidím nič zlé. Nieкто sa o tie záchody predsa starať musí, aj pani „toaletná“ chce dostať mzdu, a keď na to mesto nemá, musí nastúpiť poplatok. Nič vo svete nie je zadarmo, preto ani nesúhlasím s grátiis rozdáváním obedov v škólkach a školách u nás. Keby socializmus fungoval, bol by už na celom svete a nezanikol by ani u nás. Michal ešte dodáva, že množstvo Moskovčanov chodí na potrebu do McDonaldu či siete KFC a humorne dodáva, „že to je Amerika - záchod“. Ak sa vidíte v americkom štýle života, neberte túto poznámku, prosím, osobne. Ludia strácajú nadhľad, všetko berú priveľmi vážne. Urážajú sa, satira a vtip sú chápané ako ostrý výpad. Pokoj. Treba zostať na zemi, zachovať si odstup, budhistický nadhľad a nerozčúli vás žiaden komentár na nijakú vec, ktorú zbožňujete.

Vchádzame do Caricyna, prírodno-historického parku (všetky fotografie na tejto dvojstránke sú z tohto komplexu). Pomenovaný je podľa Kataríny Veľkej, ktorá na tomto mieste nechala vybudovať cársku rezidenciu. Jej výstavba prebiehala v rokoch 1776 až 1785 pod vedením Vasilija Baženova, no cárovná nebola s jeho prácou spokojná, a tak nechala výstavbu ukončiť. Až v roku 1797 v stavbe pokračoval architekt Matvej Kazakov. V súčasnosti sú budovy majetkom mesta.

Je sobota doobeda, do parku prúdi za odpočinkom množstvo domácich. Okrem pár ázijských turistov sú tam len Moskovčania, a to mi ladí. Moja duša plesá, park je úžasný, obrovský, umelecké budovy vkusne dopĺňajú pozitívnu atmosféru tohto miesta. Jazierko hostí člny plné tešiacich sa ľudí, kačičky, husi, na brehu pár rybárov nahodilo lačné prúty. V tóni stromov sa prechádzajú rodinky s malými deťmi, zamilované i staršie páry, kde sa už zamilovanosť premenila na úctu, toleranciu a vďaku. Nik sa nikam neponáhla, pokoj a harmónia sa dá krájať.

Z tohto prekrásneho miesta sa metrom presúvame tri stanice do múzea v prírode, Kolomenskoje. Prechádzku tohto komplexu začíname dreveným cárskym palácom, ktorý bol síce zničený v 18.

Park je aj miesto, kde sa každý rok prvého júna koná stretnutie moskovských hippies, aby privítali prichádzajúce leto

Palác cára Alexeja Michajloviča bol drevený kráľovský palác postavený v obci Kolomenskoje mimo Moskvy v druhej polovici 17. storočia. Predstavoval veľmi zložitý systém jednotlivých drevených miestností spojených prechodmi. Jeho bohatý a exotický dekor vždy vyvolal obdiv cudzincov, ktorí ho videli.

18
 storočí, ale Rusi ho v roku 2010 znova postavili. Klobúk dolu pred staviteľmi, niet detailu, ktorý by na tejto úžasnej, nie malej drevenej stavbe zanedbali, a to platí aj na vnútro. Kúpili sme si vstupenky a prešli sa dobovým vnútrom, už sa pýtalo schovať sa pred silným obedňajším slnkom.

V roku 2010 palác zrekonštruovali do pôvodného stavu. Fasády a všeobecné usporiadanie presne kopírujú pôvodnú štruktúru. Nová budova bola vytvorená podľa výkresov Kataríny II. Aj rekonštrukcia dekorácie interiéru je veľmi približná, pretože nástenné maľby boli obnovené podľa slovných opisov očitých svedkov. Podľa fragmentov dlaždíc, nájdených archeológmi, ktorých originály sú teraz vystavené v múzejnej zbierke, bolo vybavenie pecí obnovené dosť presne. Z dôvodu požiarnej bezpečnosti je terajšia budova zhotovená z vystuženého betónu s opláštenným stropom a fasádami z guľatiny.

Potom kráčame cez park k starému Kostolu Jána Krstiteľa. Nenašiel som v Rusku

Stará doba bola o precíznosti, detailnosti, remeselníckej zručnosti, kumšte, umení, kvalite. A dobrej energii sálajúcej z výrobku, lebo čím dlhšie človek nad nejakým dielom sedí, tým viac doň vkladá aj sám seba, svoj energetický podpis, odtlačok duše.

Žiaľ, človek modernej doby kladie dôraz na čo najnižšie vstupné náklady so snahou mať čo najväčší zisk. To vedie k nekvalite, nízkej životnosti, strojovej chladnej výrobe, a teda energetickej prázdnote, umelosti, brakovitosti, strohosti a chladu z konečného výsledku.

Naľavo hore: V komplexe Caricyno sme navštívili aj pravoslávnu liturgiu.

Napravo: Už-úž som sa skoro posadil na tento drevený cársky trón v Kolomenskom, keď ma rýchlo zhatila strážiacca tetuška, vraj sa to nesmie. Nevedel som, nech mi je odpustené. Každú miestnosť totiž vartovala jedna dobovo oblečená pani.

veľa pravoslávnych kostolov, kde by sa nenachádzal obchod s bohatým sortimentom na predaj pre veriacich a turistov priamo v chráme. Ježiš by im o tom povedal svoje, možno by aj nejaký stôl prevrhol. Priznám sa, mne to neprekáža, videl som to v celom svete. Kupujem pár svätých obrázkov, ikon pre mamu, bude potešená, a obrázok archanjela Michala aj do nášho domova.

V kostole je zakázané fotiť. Neprebíeha v ňom však liturgia, a tak „na pankáča“ robím pár záberov aspoň s mojím novým telefónom Huawei P20 Pro. Dva mesiace pred touto cestou mi skončilo akurát dvojročné viazané obdobie u môjho operátora, a tak som s možnosťou výberu nového mobilu špeciálne selektoval taký, ktorý bude

Naľavo dolu: Drevená brána z jednej z mnohých drevených historických budov v Kolomenskom. Napravo: Ikonový oltár z chrámu Jána Krstiteľa.

